

SUMMARY

Marchenko O.V. Worldview and organizational principles of pedagogical interaction in contemporary higher education space. In a time of great social transformation, humanity needs rethinking its deep internal connections in society and alteration its life strategy on the basis of mutual understanding and effective cooperation. In the situation of instability and constant risks, the importance of education is also actualized, which helps to harmonize human relations with the environment, adapt it to changing living conditions. By “immersing” yourself in the educational space, one not only gains a certain amount of knowledge and has the opportunity to develop certain skills, but also overcomes all stages of formation and evolution of personality, socialization, self-realization, mastering reality through a system of communicative relationships. In fact, it is this system that makes unique conditions for the implementation of these processes.

Personality as the actor of interpersonal relationships is the bearer of a variety of cognitive, activity, communicative, and creative qualities. Accordingly, the educational space itself has a complex structure, since it encompasses the world of knowledge and educational values, educational ideals and educational strategies, as well as activity-communication interaction and interrelations of the education actors. That is why interaction in the educational space should be understood as a harmonious coexistence of these interests, as a “meeting” and the cooperation of their emotional, volitional, communicative and other embodiments.

The effectiveness of interaction between education actors depends, first of all, on the professionalism and internal readiness of the teacher for dialogue. That is why high demands have always been placed on the teacher’s personality. The substantive and meaningful meeting of these requirements is best revealed in the ideas of eminent philosophers and educators of the second half of the nineteenth and early twentieth centuries about the teacher’s ideal. To what extent are these ideas in line with current requirements for the organization of the educational process, particularly in higher education institutions? Do not yet think, despite the accelerated globalization processes in the world, the thoughts of thinkers of the past centuries about the nature and content of pedagogical activity? How not to lose the achievements of talented Ukrainian teachers in the flow of pedagogical innovations offered by foreign scientists? It is these problematic issues that will be the focus of this study.

Keywords: *outlook, interaction, higher education, educational space, globalization.*

УДК 349.225.65

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-4-23-29

Подорожній А. Ю.[©]

кандидат юридичних наук

(Харківський національний

університет внутрішніх справ)

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДИСЦИПЛІНАРНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЧАСІВ ІСНУВАННЯ СРСР

У статті на основі наукової літератури здійснено історико-правовий аналіз розвитку законодавства про дисциплінарну відповідальність за часів існування СРСР. Доведено, що у період існування СРСР правове регулювання дисциплінарної відповідальності характеризувалось тим, що норми законодавства поширювалися на всі категорії працівників, без виокремлення категорій, роду заняття, напряму трудової діяльності працівників. Наголошено, що у цей історичний період застосовувались жорстокі методи укріплення дисципліни праці, а також жорсткі заходи дисциплінарної відповідальності.

Ключові слова: *історія, трудове законодавство, дисципліна, дисциплінарна відповідальність, Кодекс законів про працю, СРСР.*

© Подорожній А. Ю., 2019

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-6649-8978>

pmk.pzgd@gmail.com

Постановка проблеми. На цей час, коли в Україні відбуваються зміни, пов'язані зі становленням ринкової економіки, а також реформуванням законодавства відповідно до стандартів Європейського Союзу, усе частіше увага законодавця та науковців приділяється інституту дисциплінарної відповідальності. Проблеми формування цього інституту приділяються як у наукових колах, так і на рівні законодавчих нормативних актів. Через те, що дисциплінарна відповідальність забезпечує ефективну організацію суспільної праці й узгоджену, цілеспрямовану діяльність учасників виробничого процесу, вона вимагає дослідження з метою подальшого вдосконалення і реформування. Але для того, щоб норми трудового законодавства у сфері дисциплінарної відповідальності відповідали рівню розвитку соціальних та ринкових відносин у суспільстві, необхідно проводити дослідження в його історико-правовому аспекті, що є необхідним для того, щоб позитивний досвід минулих років був належним чином відображений у законодавстві сучасної України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Окремі проблемні правового регулювання дисциплінарної відповідальності розглядали у своїх наукових дослідженнях: В. А. Прудников, В. В. Серeda, О. М. Обушенко, Л. В. Могілевський, В. М. Василенко, С. С. Резнікова, М. О. Міщук, Ю. А. Жукова, М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч, Т. В. Свась, Н. І. Дуравкіна, Є. Ю. Подорожній та багато інших. Однак, незважаючи на досить значний перелік наукових праць, недостатньо дослідженим залишається аналіз історії становлення та розвитку даного інституту, особливо за часів існування СРСР. Адже, як відомо, саме законодавство Радянського Союзу найбільш суттєво вплинуло на розвиток сучасного нормативно-правового забезпечення цієї сфери суспільних відносин.

Тому **метою** статті є: здійснити історико-правовий аналіз розвитку законодавства про дисциплінарну відповідальність за часів існування СРСР.

Виклад основного матеріалу. Починати наукове дослідження слід із Положення «Про найм на сільські роботи» від 12 червня 1886 р., відповідно до статей 50, 58 якого роботодавець міг здійснити відрахування із заробітної платні найманого працівника за наявності таких підстав: прогул, недбала робота, брутальність і непокоря хазяїнові, заподіяння шкоди хазяйському майну. Відрахування за прогул не могло перевищувати подвійної плати, яка належала б робітникові за прогульний час [1, с. 297]. Означений вище нормативно-правовий проїшов перевірку часом і практично без змін був включений до Статуту про промислову працю 1913 року. У цьому Статуті були систематизовані й об'єднані також інші закони Російської імперії, що регулювали питання найму праці. Так, професор С. О. Иванов характеризує його як «законодавчий акт, що регламентує різні сфери трудових відносин» і відзначає, що «статут містив ряд понять і норм, які не тільки увійшли до Кодексів 1918 і 1922 рр., але й дійшли до наших днів» [2, с. 37]. Вказаний Статут став підставою для кодифікації майбутнього радянського трудового права. Це зумовлює перехід до наступного третього етапу створення та розвитку інституту притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників, розпочинаючи зі змін, які внесли Жовтневі події 1917 року до Другої світової війни. Так, жовтневим подіям відповідали такі зміни, як: заборона грошових штрафів, що накладалися на робітників рішенням завідувача підприємством як вид стягнення [3, с. 103]; створення Народного комісаріату праці РРФСР. Початок формуванню радянського трудового законодавства було покладено декретом Ради Народних Комісарів про восьмигодинний робочий день, тривалість і розподіл робочого часу від 29 жовтня 1917 р. У січні 1918 р. III Всеросійським з'їздом Рад приймається Декларація прав трудящих і експлуатованого народу, що передбачала загальну трудову повинність [4]. А в грудні 1918 р. приймається Кодекс законів про працю РРФСР (КЗпП РРФСР) [5], за одну з основ дії якого було введення правил внутрішнього розпорядку з максимально точними та зрозумілими нормами: а) про загальні обов'язки всіх трудящих (дбайливе ставлення до наданих матеріалів і знарядь праці, підпорядкування вказівкам керівників щодо виконання робіт, дотримання встановленої норми робочого часу тощо); б) про спеціальні обов'язки трудящих цієї галузі виробництва; в) межі й порядок відповідальності за порушення зазначених у п. «а» і «б» обов'язків (ст. 124). Це пов'язано також з тим, що особливу увагу в умовах громадянської війни приділяли трудовій дисципліні. Так, рекомендовані заходи ставали більш суворими у зв'язку з ускладненням загальної ситуації в країні [6, с. 572]. У результаті таких настроїв Петроградська рада народного господарства в прийнятій

у 1918 р. Постанові про підвищення продуктивності праці передбачила такі заходи дисциплінарного впливу: за перший проступок – публічне повідомлення колективу цеху про провину; за другий проступок – публічне повідомлення про проступок колективу цеху і всім робітничим організаціям; за третій проступок – звільнення з позбавленням права на допомогу із соціального страхування на два місяці [7, с. 177]. Постанови колективів деяких підприємств, спрямовані на посилення трудової дисципліни, містили також й інші заходи впливу: позбавлення на певний строк продовольчого пайка, зниження премії, відрахування із заробітної плати, передача розгляду проступку дисциплінарному товариському суду, звільнення тощо [8, с. 122]. Згодом більшість із зазначених заходів дисциплінарного характеру було узагальнено і законодавчо закріплено в Декреті РНК «Про робочі дисциплінарні товариські суди» від 14 листопада 1919 р., які створювалися на підприємствах, та Декреті РНК «Про боротьбу з прогулами» від 27 квітня 1920 р.

На початку проведення нової економічної політики в Україні були прийняті правові акти, які принципово відрізнялися від законодавства періоду громадянської війни. Систематизація цих актів завершилася прийняттям КЗпП, який був введений в практику 2 грудня 1922 р. [9]. Вказаний Кодекс так і не мав окремого розділу щодо регулювання дисципліни праці, а тому ці питання впорядковувалися розділом про правила внутрішнього трудового розпорядку, які передбачали як загальні, так і спеціальні обов'язки працюючих і адміністрації та обсяг і порядок відповідальності за їх порушення (ст. 51 КЗпП). Власне, дисципліні праці була присвячена лише одна стаття 43 КЗпП 1922 р., що забороняла дисциплінарні штрафи за виключенням випадків, передбачених спеціальними законами або правилами внутрішнього трудового розпорядку. Ця тенденція змінилась ближче до 30-х років з прийняттям Постанови «Про Основи дисциплінарного законодавства Союзу РСР і союзних республік» 13 жовтня 1929 р. [10]. У статті 2 Постанови зазначалось, що притягнення до дисциплінарної відповідальності здійснювалось або в порядку підлеглості, або в порядку, встановленому правилами внутрішнього трудового розпорядку й прикладеними до них табелями стягнень. Відповідно до зазначеної постанови посадові особи певних категорій, передбачені спеціальними Статутами Союзу РСР і союзних республік, підлягали відповідальності в порядку підлеглості також і за вчинки, які хоча й не були порушенням обов'язків служби та трудової дисципліни, але були не сумісні з гідністю і призначенням посадових осіб цих категорій через особливий характер виконуваних ними обов'язків [11].

Дисциплінарними стягненнями, які накладалися у порядку підлеглості, були такі: а) зауваження; б) догана; в) переведення на нижчу за ієрархією посаду на строк не більше одного року; г) звільнення з посади (ст. 7). Також у цей рік, за злісне порушення трудової дисципліни була введена кримінальна відповідальність (як в період військового комунізму), а за запізнення більше ніж на 20 хвилин запроваджене звільнення. З 1932 р. за один прогул працівника звільнювали, а також позбавляли відомчого житла, продовольчих і промтоварних карток [12, с. 66].

У 1932-1934 рр. були прийняті статuti про дисципліну працівників залізничного і водного транспорту, зв'язку, енергопостачання та в інших галузях, в яких передбачались додаткові і більш суворі покарання за порушення трудової дисципліни, які не було у правилах внутрішнього розпорядку. Згідно постанови РНК СРСР, ЦК ВКП(б) і ВЦРПС від 28.12.1938 р. «Про заходи по впорядкуванню трудової дисципліни, покращенню практики державного соціального страхування і боротьбі із зловживанням в цій справі», керівники, які не боролися за укріплення трудової дисципліни, притягувалися до дисциплінарної і кримінальної відповідальності [13]. У 1940 році розширилось визначення прогулу, під яким стали розуміти відсутність на роботі більше 20 хвилин. За такий прогул встановлювалася кримінальна відповідальність у вигляді виправних робіт за місцем роботи на строк до 6 місяців з утриманням із заробітної плати до 25 % заробітку. Такий порядок забезпечення трудової дисципліни зберігся до 1956 року [14, с. 154].

Одним із заходів посилення дисципліни праці в роки війни було посилення ролі галузевих статутів про дисципліну праці, які застосовувалися зокрема на транспорті, у сфері зв'язку та в інших галузях. Особливість застосування цих статутів полягала в тому, що працівники мілітаризованих галузей, на яких вони поширювалися, вважалися військовослужбовцями і за порушення дисципліни праці вони притягувалися до відповідальності судами Військового трибуналу. Робітники і службовці транспорту за службові злочини, згідно з рішеннями Військового трибуналу звільнялися з роботи і направлялися на фронт у штрафні роти [15, с. 39].

Таким чином, можемо констатувати, що вказаний вище етап становлення правового регулювання дисциплінарної відповідальності, характеризується тим, що норми чинного законодавства поширювалися на всі категорії працівників, без виокремлення категорій, роду заняття, напряму трудової діяльності працівників. При цьому спостерігалось повернення вже існуючої тенденції зближення дисциплінарної відповідальності до кримінальної та адміністративної.

Переходячи до наступного етапу відзначимо, що регулювання дисципліни праці поступово опинилося в залежності від статутів, які запроваджувалися у межах компетенції того чи іншого наркомату. Із закінченням війни перехід до мирної праці надав можливість відмовитись від «військових методів» правового регулювання, але трудова дисципліна ще регулювалась тоталітарними методами «Сталінського» режиму. Після смерті І.В. Сталіна розпочався цілком новий етап розвитку радянської держави, який характеризувався поступовою лібералізацією радянського режиму, радянської державної та громадянської системи, у тому числі й у галузі трудового законодавства, яке поступово набувало демократичного характеру. Так, на початку Хрущовської «відлиги» (1953-1964 рр.) реформування законодавства про дисципліну праці знову базувалося на підзаконних нормативно-правових актах, які приймалися, як правило, спільними постановами ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР [16, с. 26]. У цей період було прийнято ряд нормативно-правових актів, які внесли суттєві демократичні зміни в інститут правового регулювання дисципліни праці у відношенні правового статусу профспілок, участі працівників в управлінні виробництвом, що надалі сприяло покращенню діяльності підприємств у цілому. Дисципліна праці все більше підтримувалась методами переконання, заходами заохочення. Спостерігалася більша підтримка методів переконання та заохочення з пом'якшенні дисциплінарної відповідальності [17, с. 39]. Ці зміни у свою чергу дали можливість більш глибоко вивчати правову природу останньої, яка за традицією в ключі дисципліни праці та дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку [18, с. 22]. Деякі вчені намагалися теоретично обґрунтувати необхідність приблизної схеми, яка встановлює конкретизацію відповідальності залежно від тяжкості вчиненого проступку [19, с. 46]. По суті, це було пропозицією повернутися до практики 20-х років, коли в підзаконних актах визначалося 40-50 складів дисциплінарних проступків відповідно до ступеня їх тяжкості.

У період «застою» з'являються нові методи господарювання, розширення прав підприємств і підвищення ролі трудового колективу, впровадження демократії й самоуправління на виробництві. Наприклад, Верховна Рада СРСР прийняла закон «Основи законодавства Союзу РСР та союзних республік про працю» від 15 липня 1970 р., що набрав чинності 01 червня 1972, який став першим в історії СРСР єдиним загальносоюзним законом про працю, який об'єднав усі основні норми, що регулюють працю робітників і службовців [17, с. 39].

Останній акт став основою для нової редакції КЗпП від 10 грудня 1972 р., що символізувало перехід до нового етапу розвитку інституту дисциплінарної відповідальності, адже питання правового регулювання дисципліни праці виділив окремий Х розділ під назвою «Трудова дисципліна». Цей розділ закріплював обов'язки робітників, службовців, адміністрації, правила внутрішнього трудового розпорядку, методи забезпечення трудової дисципліни, заохочення і стягнення за порушення трудової дисципліни і порядок їх застосування. Згідно ст.147 КЗпП, за порушення дисципліни праці встановлювалися такі дисциплінарні стягнення: 1) зауваження; 2) догана; 3) суворого догана; 4) переведення на нижчеоплачувану роботу на строк до трьох місяців або заміщення на нижчу посаду на той же строк; 5) звільнення (пункти 3 і 4 ст. 40) [20]. Загалом, розпочинаючи з другої половини 70-х та до 90-х рр. відбуваються переломні моменти, які були пов'язані з майбутнім переходом до політики ринкової економіки, що супроводжується прийняттям великої кількості актів «Положення про порядок розгляду трудових спорів» від 20 травня 1974 р. [21]; Постанова ЦК КПРС, РМ СРСР і ВЦРПС від 13.12.1979 р. «Про подальше зміцнення трудової дисципліни і скорочення плинності кадрів в народному господарстві»; Постанова Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС від 28 липня 1983 р. «Про додаткові заходи щодо зміцнення трудової дисципліни», у якій зазначалося, що за систематичне порушення трудової дисципліни, прогул без причин або появу на роботі в нетверезому стані робітник міг бути переведений

на нижче оплачувану роботу без урахування спеціальності на термін до 3-х місяців; Постанова Держкомпраці СРСР за погодженням ВЦРПС від 20 липня 1984 р. затвердила Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій, одним із семи розділів була «Відповідальність за порушення трудової дисципліни».

Висновки. Підсумовуючи проведене наукове дослідження можемо зробити висновок, що Кодекси законів про працю 1918 та 1922 років віддзеркалювали державну політику у сфері регулювання трудових відносин, коли у вигляді дисциплінарних стягнень знов застосовувалась кримінальна відповідальність, при цьому вже застосовувались інші заходи дисциплінарного впливу. У цей історичний період застосовувались жорсткі методи укріплення дисципліни праці, а також жорсткі заходи дисциплінарної відповідальності. Крім того, слід зазначити, що у період існування СРСР правове регулювання дисциплінарної відповідальності характеризується тим, що норми чинного законодавства поширювалися на всі категорії працівників, без виокремлення категорій, роду заняття, напряму трудової діяльності працівників. При цьому спостерігалось повернення вже існуючої тенденції зближення дисциплінарної відповідальності до кримінальної та адміністративної.

Список використаних джерел

1. О найме на сельские работы: Высочайше утвержденное Положение от 12 июня 1886 г II Полное Собрание Законов Российской империи: в 33 т. 3-е собрание. Санкт-Петербург, 1888. Т. 6. 1886. С. 292-301.
2. Иванов С. А. Российское трудовое право: история и современность. Государство и право. 1999. №5. С. 24-28.
3. Лушников А. М., Лушникова М. В. Курс трудового права: [учебник] : в2т. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Статут, 2009. Т. 1: Сущность трудового права и история его развития. Трудовые права в системе прав человека. Общая часть. 2009. 879 с.
4. Декларация о правах трудящегося и эксплуатируемого народа от 13 января 1918 года. Собрание Узаконений и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства РСФСР. 1918. № 15. Ст. 215.
5. Кодекс законов о труде РСФСР 1918 г. II Собрание Узаконений и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства РСФСР. 1918. № 87-88. Ст. 905.
6. Косицын А. П., Курицын В. М., Манов Г. Н., Портнов В. П., Ронин С. Л. История советского государства и права: становление советского государства и права (1917-1920 гг.): в 3 кн. I ред-кол: Москва: Наука, 1968. Кн. 1.1968. 607 с.
7. Венедиктов А. В., Киселева М. В, Сартакова А. Я. Национализация промышленности и организация социалистического производства в Петрограде (1917-1920 гг.): [документы и материалы] : в2т. I под ред. Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1960. Т.2.1960. 422 с.
8. Лежнева Т. Историко – правова характеристика санкції трудового права Українців міжвоєнний період (1917-1941 рр.). Національний юридический журнал: теория и практика. 2015. С.121-125.
9. Кодекс законов о труде. СУ УССР. 1922. № 52. Ст.751.
10. Об Основах дисциплинарного законодательства Союза ССР и союзных республик: Постановление Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров СССР от 13.10.1929 г. II Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства СССР. 1929. № 71. Ст. 670.
11. Єрмоленко-Князева Л. С. Историко-правовий аналіз становлення дисциплінарної відповідальності. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. № 4. 2011. С. 47-55.
12. Лежнева Т. М. Санкції у трудовому праві України: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. 196 с.
13. Постановление СНК СССР, ЦК ВКП(б) и ВЦСПС «О мерах по упорядочению трудовой дисциплины, улучшению практики государственного социального страхования и борьбе с злоупотреблениями в этом деле» от 28.12.1938 г.
14. Кокушко С. И. Правовое регулирование дисциплины труда в социалистических кодексах о труде в Украине. Безпека і право. №4'5. 2005. С. 153- 156.
15. Кожушко С. Становлення, сучасний стан та перспективи розвитку законодавства

про дисципліну праці в Україні: дис. канд. юрид. наук: 12.00.05. Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2006. 182 с.

16. Дмитренко Ю. Трудове право України: підручник/Ю. Дмитренко. Київ. Юрінкомінтер, 2009. 624 с.

17. Гончаров Г. Ю. Історія становлення та розвитку інституту дисципліни паці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер: Юриспруденція. 2014 № 10-1 том 2 С. 38-40.

18. Гершанов Е. Социалистическая дисциплина труда. Москва, 1960. 141 с.

19. Гуляев Г., Лунгу Л. Правовое регулирование социалистической дисциплины труда рабочих и служащих. Кишенев, 1962. 86 с.

20. Кодекс Законів про працю УРСР від 10 грудня 1971 р. II Ведомости Верховного Совета УССР. 1971. № 50. Ст. 375.

21. Положення про порядок розгляду трудових спорів від 20 травня 1974 р. Ведомости Верховного Совета СССР. 1974. № 22. Ст. 325.

Надійшла до редакції 26.11.2019.

References

1. O nayme na sel'skiye raboty [On hiring for rural work] : Vysochayshe utverzhdennoye Polozheniye ot 12 iyunya 1886 g II Polnoye Sobraniye Zakonov Rossiyskoy imperii: v 33 t. 3-ê sobraniye. Sankt-Peterburg, 1888. T. 6. 1886. S. 292-301. [in Russ.].

2. Ivanov, S. A. (1999) Rossiyskoye trudovoye pravo: istoriya i sovremennost'. [Russian labor law: history and modernity]. Gosudarstvo i pravo. №5. S. 24-28. [in Russ.].

3. Lushnikov, A. M., & Lushnikova, M. V. Kurs trudovogo prava [The course of labor law]: [uchebnik] : v2t. 2-ye izd., pererab. i dop. Moskva: Statut, 2009. T. 1: Sushchnost' trudovogo prava i istoriya yego razvitiya. Trudovyye prava v sisteme prav cheloveka. Obshchaya chast'. 2009. 879 s. [in Russ.].

4. Deklaratsiya o pravakh trudyashchegosya i ekspluatiruyemogo naroda ot 13 yanvarya 1918 goda. [Declaration on the rights of the working and exploited people of January 13, 1918]. Sobraniye Uzakoneniy i Rasporyazheniy Rabocheho i Krest'yanskogo Pravitel'stva RSFSR. 1918. № 15. St. 215. [in Russ.].

5. Kodeks zakonov o trude RSFSR 1918 g. [The Code of Labor Laws of the RSFSR 1918]. II Sobraniye Uzakoneniy i Rasporyazheniy Rabocheho i Krest'yanskogo Pravitel'stva RSFSR. 1918. № 87-88. St. 905. [in Russ.].

6. Kositsyn, A. P., & Kuritsyn V. M., & Manov G. N., & Portnov V. P., & Ronin S. L. Istoriya sovetского gosudarstva i prava: stanovleniye sovetского gosudarstva i prava (1917-1920 gg.) [History of the Soviet state and law: the formation of the Soviet state and law (1917-1920)] : v 3 kn. I red-kol: Moskva: Nauka, 1968. Kn. 1.1968. 607 s. [in Russ.].

7. Venediktov, A. V., Kiseleva, M. V, Sartakova, A. YA. Natsionalizatsiya promyshlennosti i organizatsiya sotsialisticheskogo proizvodstva v Petrograde (1917-1920 gg.) [The nationalization of industry and the organization of socialist production in Petrograd (1917-1920)] : [dokumenty i materialy] : v2t. I pod red. Leningrad: Izd-vo Leningr. un-ta, 1960 .T.2.1960. 422 s. [in Russ.].

8. Lezhnêva, T. (2015) Ístoriko – pravova kharakteristika sanktsií trudovogo prava Ukraïniv mízhvoênniy períod (1917-1941 rr.). [Istoriko - the legal characteristic of the sanction of labor law of Ukraine is the middle period (1917-1941 pp.)]. Natsional'niyy yuridicheskiy zhurnal: teoriya i praktika. S.121-125. [in Ukr.].

9. Kodeks zakonov o trude. SU USSR. [Code of labor laws. SU of the Ukrainian SSR]. 1922. № 52. Sg.751. [in Ukr.].

10. Ob Osnovakh distsiplinarnogo zakonodatel'stva Soyuza SSR i soyuznykh respublik: Postanovleniye Tsentral'nogo Ispolnitel'nogo Komiteta i Soveta Narodnykh Komissarov SSSR ot 13.10.1929 g. II Sobraniye zakonov i rasporyazheniy raboche-krest'yanskogo pravitel'stva SSSR. 1929. [On the Basics of Disciplinary Legislation of the Union of Soviet Socialist Republics and Union Republics: Decree of the Central Executive Committee and the Council of People's Commissars of the USSR of October 13, 1929. II A collection of laws and decrees of the workers and peasants' government of the USSR (1929)]. № 71. St. 670. [in Russ.].

11. Êrmolenko-Knyazêva L. S. (2011) Ístoriko-pravoviy analiz stanovlennya distsiplinarnoi vídpovidal'nosti. [Historical and legal analysis of the formation of disciplinary disciplines]. Vísnik Lugans'kogo derzhavnogo universitetu vntrishnikh sprav ímení Ye.O. Dídorenka. № 4. S. 47-55. [in Ukr.].

12. Lezhnêva, T. M. (2015) Sanktsiï u trudovomu pravî Ukraïni [Sanctions in the labor law of Ukraine]: monografiya. Dnïpropetrovs'k: Dnïprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 196 s. [in Ukr.].
13. Postanovleniye SNK SSSR, TSK VKP(b) i VTSSPS «O merakh po uporyadocheniyu trudovoy distsipliny, uluchsheniyu praktiki gosudarstvennogo sotsial'nogo strakhovaniya i bor'be s zloupotrebleniyami v etom dele» [Decree of the Council of People's Commissars of the USSR, the Central Committee of the All-Union Communist Party of Bolsheviks and the All-Union Central Council of Trade Unions "On Measures to Streamline Labor Discipline, Improve State Social Insurance Practices and Combat Abuse in this Affair"] ot 28.12.1938 g. [in Ukr.].
14. Kokushko S. I. (2005) Pravovoye regulirovaniye distsiפוiny truda v sotsialisticheskikh kodeksakh o trude v Ukraine. [Legal regulation of labor discipline in socialist labor codes in Ukraine]. Bezpeka í pravo. №4'5. S. 153- 156. [in Ukr.].
15. Kozhushko, S. (2006) Stanovlennya, suchasniy stan ta perspektivi rozvitku zakonodavstva pro distsiפוinu pratsi v Ukraïni [Stanovlennya, a current country, and the prospect of developing legislation on discipline in Ukraine]: dis. kand. jurid. nauk: 12.00.05. Kharkivs'kiy natsional'niy un-t vnutrishnikh sprav. Xarkiv. 182 s. [in Ukr.].
16. Dmitrenko, Y. U. (2009) Trudove pravo Ukraïni [Trudov right of Ukraine]: pidruchnik/ YU. Dmitrenko. Kiïv. Yurinkominter. 624 s. [in Ukr.].
17. Goncharov, G. YU. (2014) Ístoriya stanovlennya ta rozvitku ínstitutu distsiפוini patsi. [Istoriya formation and development of the institute of discipline]. Naukoviy visnik Mizhnarodnogo gumanitarnogo universitetu. Ser: Yurisprudentsiya. № 10-1 tom 2 S. 38-40. [in Ukr.].
18. Gershanov, Ye. (1960) Sotsialisticheskaya distsiפוina truda.[Socialist discipline of labor]. Moskva. 141 s. [in Ukr.].
19. Gulyayev, G., & Lungu, L. (1962) Pravovoye regulirovaniye sotsialisticheskoy distsiפוiny truda rabochikh i sluzhashchikh. Kishenev. [Legal regulation of socialist discipline of labor of workers and employees]. 86 s. [in Ukr.].
20. Kodeks Zakoniv pro pratsyu URSS vid 10 grudnya 1971 r. [The Code of Laws on Praciú URSS vid 10 babies 1971 p.]. II Vedomosti Verkhovnogo Soveta URSS. 1971. № 50. St. 375. [in Ukr.].
21. Polozhennya pro poryadok rozglyadu trudovikh sporiv vid 20 travnya 1974 r. Vedomosti Verkhovnogo Soveta SSSR. 1974. № 22. St. 325. [Regulations on the procedure for the examination of labor disputes vid 20 grass 1974 p. Vedomosti of the Supreme Soviet of the USSR. 1974. No. 22. Art. 325]. [in Ukr.].

SUMMARY

Podorozhniy A. Yu. Historical and legal analysis of the development of legislation on disciplinary liability at the time of the existence of the USSR. Due to the fact that disciplinary responsibility ensures the effective organization of social work and the concerted, purposeful activity of the participants in the manufacturing process, it requires research in order to further improve and reform it. But in order for the rules of labor legislation in the field of disciplinary responsibility to correspond to the level of development of social and market relations in society, it is necessary to make research in its historical and legal aspect, which is necessary in order for the positive experience of the past years to be properly reflected in the legislation of modern Ukraine.

The analysis of the history of formation and development of this institute, especially during the existence of the USSR, remains insufficiently studied. It is known that the legislation of the Soviet Union most significantly influenced the development of today regulatory support of this area of public relations.

In the article, on the basis of the analysis of scientific literature, a historical and legal analysis of the development of legislation on disciplinary liability in the time of existence of the USSR has been carried out. The author has proved that during the period of existence of the USSR legal regulation of disciplinary liability is characterized by the fact that the rules of the current legislation were extended to all categories of employees, without distinguishing categories, occupation, and the direction of employees' work. It has been emphasized that during this historical period cruel methods of strengthening the discipline of labor were used, as well as strict measures of disciplinary responsibility.

Thus, the Labor Law Codes of 1918 and 1922 reflected state policy in the field of labor relations regulation, where criminal liability was again applied in the form of disciplinary sanctions, while other disciplinary measures were already applied.

Keywords: *history, labor law, discipline, disciplinary responsibility, the Code of Labor Law, the USSR.*